

גיליון שוביני בגישתו ותרנת
של מרנא רבנא החתם סופר זי"ע א'

היכל

החתם סופר

גליון ס' • פרשת שלח • כ"ח סיון תשפ"ו

בפתח ההיכל

כי לחמנו הם סר צלם

רבינו מבאר בכמה מקומות את ענינה של ה'מ', לאמר, שלא היה בזה בריאה חדשה, אלא שבאותם שנים נטל הקב"ה את שפע החיות הרוחניות שהיה מעותד להיות בפירות ארץ ישראל, והשפיעם לישראל במדבר בצורת המן.

וז"ל רבינו בתשובתו לבעל הישמח משה (או"ח סי' קצז) בתו"ד: **"וכבר הי' נ"ל שירידת המן במדבר מ' שנה לא היה דבר חדש, אף על פי שחז"ל [אבות ה' ח] יחסוהו לבין השמשות, מ"מ נ"ל שהיה אותו הרוחנית ושפע אלקי מצינורי מעלה שהי' מעותד לירד על תבואת ז' עממים שבא"י בעת ההיא, ואכלו מקבלי תורה הפנימיות ולאמורים נשאר המון והקליפה, והיינו דאמר להו כלב [במדבר י"ד - טו] לחמנו הם סר צלם מעליהם וה' אתנו, ר"ל כח ה' אנו אוכלים וכל כח חיוני שלהם היא מלחם חצוני שלנו, וזה כמוי' סוער מגרן וקעלה נבל".**

ובפרשתו (חז"ט עמ' טט) ביאר יתרו בזה הדרך את הפסוק **"כי לחמנו הם"** וז"ל: **"כי לחמנו הם סר צלם מעליהם ג' פירוש כמו לחמנו שהוא המן, שהגשמייות הוסר ממנו ולא נשאר בו אלא כוח למעלה והוא היתון לנו, הכי נמי הגשמייות שלהם יבול מאליו, והרוחניות הוא כח השר נמשך אלינו, כי ה' אתנו שהוא שורש כל הכחות".**

וביאר בזה רבינו עוד בתשובתו אף את האמור באלישע, שאמר להאשה להביא כלים יריקים ויתמלאו שמן של נס, ונאמר שם (מלכים ב' ד' ו) **"אין עוד כלי ויעמוד השמן"**, ובחז"ל דרשו (ילקוט שמעוני שם רכח) **"עמד שער השמן"**, שנתקדש השער, שבעת שהיה אצלה נס השמן, נתהווה בעולם חסרון בשמן. והביאור בזה **"שהנביא המשיך כל צינורי השמן שהיה ראוי להשפיע אל הזיתים המשיך כולם לתוך כלי האשה, וממילא נתקלקלו כל הזיתים ונתייקד השמן, כנלע"ד".**

ועד"ז ביאר עוד רבינו בפרשתו (חז"ט עמ' טז) את מה שנאמר במרגלים שלקחו מן הארץ גפן רימונים ותאנים, ואילו מזיתים ותמרים שנשתבחה בהם ארץ ישראל לא לקחו עמהם. וביאר רבינו ע"ד הנ"ל, דהנה במן נאמר דטעמו כצפיית בדבש (שמות טז, לא) וטעמו כטעם לשד השמן (במדבר יא, ח), ונמצא דטעמים אלו היה להם במדבר, ולכן גם כשהתלוננו (לקמן כ, ה) הזכירו **"לא מקום זרע וגפן ותאנה ורמון"** ולא אמרו שמן ודבש, דזה היה להם, ומעתה שפיר מובן למה לא לקחו עמהם פירות אלו מארץ ישראל, **"שכבר כתבת' במקום אחר שהשפע שהיה לו לירד משמים לתוך פירות ארץ ישראל, אותו ירד לישראל במן, נמצא נלקו אז הזיתים והתמרים שבארץ ישראל, כי ניטל שפעם ולא היה פרי' משונה לטוב, על כן לא נטלו מרגלים".**

הצדיק צריך הציצית כדי להשביע גענועיו להשי"ת, ומי שאינו צדיק כ"כ צריך הציצית כדי שלא ישכח מהשי"ת

והיה ללכם לציצית וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם (טו, לט).

נראה להסביר דבמקיימי מצוות ציצית יש שני מיני סוגים, וזאת על פי משל, לשני אוהבים שדרכיהם נפרדים, שנותנים זה לזה איזה חפץ, כגון שערונית או בגדיו, או שנותן לו ציור מצורתו וכדומה, כדי שתהיה לו לזכרון עולם ממנו. והנה האוהבים אשר נפשם קשורה זה בזה באמת, אין צריך כל אחד מהם דבר זה כדי שלא ישכח לחבירו, כי גם בלא זה זכור יזכור אותו תמיד, כי הוא חרות על לוח לבו ואהבתו עליו בוערת בו בכל עת, אלא שמכח אהבתו הגדולה אליו הוא נוטל ממנו איזה דבר או חפץ כדי שבאם יחפוץ ויחשוק לראותו, בזמן שהוא בריחוק מקום ממנו, שיהיה לנגד עיניו עכ"פ איזה דבר מגופו או צורתו, ויכול בכך לצייר לעצמו כאילו הוא בעצמו היה לפניו.

אך יש שאינם אוהבים כ"כ כמו אלו, ומתיראים שלא ישכחו זה את זה, ונותן כל אחד לחבירו איזה דבר ממנו כדי שתהיה תמיד דבר זה נגד עיניהם ולא ישכח כל אחד מחבירו, כי דבר הנראה לעינים מידך דכיר תמיד.

וכמו כן הדבר במצות ציצית שהמצוה היא **"וראיתם אותו וזכרתם"**, שצדיק גמור באמת לא היה צריך לציצית כדי שלא ישכח מהבורא ית"ש, כי גם בלא זה תמיד כל מחשבתו ועסקיו לה' המה, אלא שקשר הציצית שבטליתו בא משום דתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד (סוטה יז), ורוצה שיהיה לו לנגד עיניו תמיד התכלת שדומה לכסא הכבוד בחזותה, וחזותה מילתא היא, אבל מי שאינו צדיק גמור, צריך את לקשור ציצית בגדו כדי שמכחם לא ישכח מהשם יתברך.

(חתם סופר החדש' עמוד קנ)

פנינים מתורת רבינו

ערוכם בשפה ברורה לשולחן השבת

שמוחזקת מאבותינו, עדיין אסור ליקח מהפירות שזרע הנכרי. ונראה דמשה רבינו סבר דמיד יבואו לארץ ישראל ויקנו גם הפירות, ומה שזרעו הגויים הקב"ה הפקירו, והוא בכלל דין 'ואכלת את שלל אויביך' (דברים כ, יד).

ואם כן מיושב, כלב ויהושע שידעו מעשה מרגלים, ועלתה על דעתם שדור ההוא לא יבואו לארץ, א"כ עדיין לא אפקריה רחמנא, ויש להם לגויים חלק במה שזרעו ואסור ליקח פירותיהם מחשש גזל, ולכך לא נטלו מפירותיהם.

(תו"מ עמוד נ"ח)

החגבים בארץ ישראל היו גדולים כאנשים...

ויהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם (יג, לג).

פירושו, מרוב גודל הענקים, וכן היינו בעיניהם לגודל החגב והארבה הנמצא שם האוכל כל ירק בשדה, ומחמת כן גדלו גם החגבים והארבה שהיו שם להיות ענקים כגודל אנשים שלנו, על כן היינו בעיניהם כחגבים.

(על התורה עמוד ס"ח)

כלב מרוב התלהבות יראתו פן יפתה למרגלים, נהפך רוח טבעי שלו ושכח אימת הענקים

ועבדי כלב עקב היתה רות אחרת עמו וימלא אחרי (יד, כד).

ראיתי בזהר (עין זהר ח"ג קנח, ומהרש"א סוטה לד:) כי פחדו המרגלים להיכנס לחברון מאימת הענקים אחימץ ששי ותלמי, ונראה דכלב מרוב התלהבות יראתו פן יפתה למרגלים, נהפך רוח טבעי שלו ושכח אימת הענקים ונכנס לשם להתפלל, והיינו 'עקב היתה רוח אחרת עמו' ופג אימתו את הענקים מאימת מרדו בהשי"ת.

(על התורה עמוד ע')

קלקול המרגלים היה מחמת שנדחקו להיבחר ע"י ישראל קודם שבהר בם השי"ת

שלח לך אנשים (יג, ב).

איתא בתנא דבי אליהו (פרק כט) הובא בילקוט פרשה זו (ילקוט שמעוני רמז תשמ"ב ד"ה וישלח אותם), מעיד אני עלי שמיה וארץ שלא היה בדעתו של הקב"ה להמית עשרה נשיאי ישראל, אלא שרצו אחר משה ואהרן עד שנכנסו תחת כנפי השכינה.

והכוונה כי לכאורה יתחמץ לבב אנוש בחשבו כי מאתו יתברך שמו היתה זאת ח"ו לשלוח שלוחים שייצא מזה קלקול, אך הנה בזאת יבחן, כי השליח הנשלח מאתו יתברך שמו לא יבקש מעצמו מעלה לעצמו, רק הגורל צווה כמו בשבעים זקנים, אך הם הנשיאים שנשלחו למרגלים, הם לא המתינו עד אשר בחר בהם ה', אלא רצו אחרי משה ואהרן לאמר שלחנו כי נשיאים אנחנו, וכיון שלא המתינו שיבחרם ה', היה תחילת שליחותם על ידי בני ישראל, ועל ידי זה קרה מה שקרה אף שלאחר בחירתם ע"י משה נכנסו ג"כ תחת כנפי השכינה.

הטעם שיהושע וכלב לא לקחו מפירות הארץ

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ (יג, ב).

הנה יהושע וכלב לא שמעו למצות משה רבינו שהורה להם 'והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ', וצריך טעם למה לא קיימו דברו. ויש לומר דלכאורה איך היו רשאים כלל ליקח מהפירות, הא הוי גזל, ואנו קיימא לן (בבא קמא קיג, שו"ע חו"מ שמ"ח ס"ב) דגזל גוי אסור. אלא דקיימא לן (ב"ב קיט.) שארץ ישראל מוחזקת היא לנו מאבותינו, לכן היה מותר להם לקחת, ולכך אמר להם משה לשון 'והתחזקתם'. אלא שעדיין קשה לפי מה שכתבו התוס' (ר"ה יג, ד"ה ולא) דיש לגוי חלק במה שזרע, וא"כ אף

חייגו:

1-605.615.70.10

1711 תתי נלבסא

ארץ ישראל:
0733.454.678

טעמו ודאו כי טוב

מאות שיעורים חדשים, שיחות, וסיפורי קודש
מתורת מרנא החתם סופר זי"ע א'

לשה"ק • אידיש • אנגלית • צרפתית

כמו"כ תוכלו בקו זה להירשם לקבלת הגיליון,
ואפשרות מענה על מדור 'לחידודא'

**קו היכל
החתם סופר**

א סיון אל
פאן רב

ואתפלל כדת

עבדיו נאוי הדורות העפלים בתורתך ביו

ראשית ערסותכם חלה תרימו תרומה בדברי רבינו דהנשאל על הפרשה אין ברכת ההפרשה ברכה לבטלה

ראיות הכתב סופר ומהר"י אסאד לדברי רבינו • האם יסודם על פי דברי הריטב"א דאם נטל ידיו ובירך על נטילת ידים ונמלך מלאכול אין מחייבים אותו לאכול • ביאור על פי יסוד האחרונים ד'מכאן ולהבא למפרע' • דעת החולקים וס' דהוי ברכה לבטלה

דברי רבינו בשני מקומות דגם אם ישאל לא יהיה בו איסור ברכה לבטלה על ההפרשה

הנה חידוש גדול השריש לן רבינו, בנוגע לנשאל על התרומה או החלה, דבבירך על ההפרשה ונשאל עליה, אין ברכתו למפרע לבטלה. וכפל ד"ז בשני מקומות (שו"ת י"ד סי' ש"ב, אבה"ע"ז סי' צ"ב).

וז"ל ביו"ד (סי' ש"ב): "ואמנם לענין ברכה שכבר בירך לע"ד אין כאן חשש ברכה לבטלה כלל, נהי דבחנם אין לשאול על הנדר ולגרם ברכה שאינה צריכה שנית, אבל מ"מ אם אירע שהתחרט משום טעם, ויחזור ויתרום ויברך שנית אין כאן שום בית מוחש לברכה ראשונה שהיתה לבטלה, כי אין כאן ברכה לבטלה, שככה מברך וציונו לפרוש תרומה חלה וענין הפרשת תרומה חלה הוא שישאר לו כח לשאול עליהם, וכה ציונו להפריש אותם ע"ז זה, וכן עשה והפריש".

ושנה דבריו באה"ע ח"ב סוס"י צ"ב וז"ל: "...וברכה לבטלה למפרע ליכא דהרי אנו מברכין שציונו להפריש חלה או תרומה וכן ה' מצותו להפריש באופן שיהי' לו היתר ע"י חרטה וככה עשינו והפרישנו כמצותו ומי שצויה להפריש הוא ית"ש אמר אחרים מוחלטים לו ואין כאן ברכה לבטלה...".

ראיות הכתב סופר ומהר"י אסאד לדברי רבינו דליכא בזה איסור ברכה לבטלה

והכתב סופר (שו"ת י"ד סי' קסז) הביא ראייה לדברי רבינו בזה, דאמר' בנדרים (נ"ט) דקונמות ונדרים הוי דבר שיש לו מתירין ולא בטיל ברובא, משום דיכול להשאל עליהם. ומקשי' בגמ' דא"כ אמאי תרומה בטלה בק' ולא אמר' דהוי דשיל"מ בשאלה ולא בטיל. ומפרקי' דשאני קונמות דיש מצוה להשאל, אבל בתרומה כיון דליכא מצוה להשאל אינו נידון כדשיל"מ.

ואי תימא דבשאלה על התרומה יש בו איסור ברכה לבטלה, א"כ הלא טובא הו"ל למימר דשאני תרומה דיש בו איסור להשאל ולכן לא הוי דשיל"מ. ומזה מוכח דליכא ביה איסור ברכה לבטלה בשאלה.

ובראיה זו עדיין יש לדון דהגמ' רצתה לשלול שגם תרומה שלא בירכו עליה אינה דשיל"מ, וכן באופן שלא נתערב כל מה שהפריש כי אם פרי אחד וכדו' שגם בשאלה על פרי זה עדיין לא תהיה ברכתו לבטלה [אמנם ע"י נפש ח' (סי' צ"א) אם שייך להשאל על חצי הפרשה או אמר' דכיון שבטל מקצה בטל כולה].

ובמהר"י אסאד הוכיח עוד כדברי רבינו בזה, שהרי אמר' בפסחים (מו') דלר"א יש בחלת חמץ בפסח איסור בל יראה משום דהואיל ואי בעיא מיתשיל עלה, ואי תימא דיש איסור ברכה לבטלה לכשישאל עליה, א"כ נמצא דאסור לו להשאל, ואמאי אמר' הואיל [וע"י חק יעקב (סי' תנז) דבאופן שיהיה איסור בשאלתו לא אמר' הואיל].

דברי האחרונים שהשוו את דברי רבינו בזה לדברי הריטב"א גבי נטל ידיו ונמלך מלאכול

והנה הגאון מטשעבין זצ"ל (מכתב שהובא בצ"ח אלעזר ח"ו סי' כח) הביא דברי רבינו בזה, והעיר עליהם: "ומאז ציינתי בגליון החת"ס שיותר מזה מבואר בריטב"א חולין ד' ק"י דאם נטל ידיו לאכילה ואח"כ נמלך מלאכול אין בכך כלום ואין מחייבים אותו לאכול כדי שלא תהא ברכתו לבטלה יעיי"ש מה שכתב וכן דנתי לפני מורי והודה לדברי". גם הגאון רבי מאיר אריק כתב בספרו מנחת פתים (סי' שכ"ב) על פי דברי הריטב"א שם, דבשאלה על הפרשה ליכא ברכה לבטלה.

והנה דברי הריטב"א הם בחולין (קו') דאם נטל ידיו וברך על נטילת ידים, ואח"כ נמלך מלאכול אין בכך כלום ואין מחייבים אותו לאכול בשביל שלא תהא ברכתו לבטלה, "דהא מכיון שנטל ידיו גמרה לה ברכת הנטילה שעליה הוא מברך, וההיא שעתא דעתו היה לאכול" (והביאם השע"ת או"ח קנ"ה סק"א). והבינו גדולים אלו, דעל פי דבריו גם קמן בהפרשת תרומה לא הוי ברכה לבטלה.

ועפ"י דבריהם לכאן גדר דברי הריטב"א הם, דברכה לבטלה אינה דבר התלויה באמיתות המצב, אלא דכל שלפי ידיעתו כעת זקוק הוא לברך, ובירך על פי זה, אף אם על פי דברים מוחלשים אח"כ התברר שלא היה צריך לברך, אין ברכתו לבטלה.

תמיהה כל דבריהם מדברי התוס' גבי ספירת זבה - ועל כרחין דנטילת ידים שאני

אמנם לכאן תמוה על דבריהם מדברי התוס' במנחות (סה) דבתו' הקשו על מה שזבה אין צריכה לברך על ספירתה, וכשם שמברכים על ספירת העומר. ותו' דחיישין שתקלקל ספירתה. ומבואר מזה דאף שבתחילת ספירתה צריכה הוא לספור ולברך על ספירתה, עכ"ז אם אח"כ קלקלה את ספירתה ונמצא דמתחילתם לאו מידי היו, הרי ברכתה למפרע ברכה לבטלה.

ועל כרחינו לומר דהריטב"א מילתא אחריתא היא, וכמו שדקדק לכתוב "דהא מכיון שנטל ידיו גמרה לה ברכת הנטילה שעליה הוא מברך", והיינו דשאני התם דבהיא שעתא שהיה בדעתו לאכול בירך על הנטילה ובאמת קיים את הנטילה, ומצות נטילה נשלמה, בזה אמר' דשפיר בירך [ואולי אף הנטילה מצוה כיון דלפי מחשבתו רצה לאכול]. אבל באופן שאותה מצוה עצמה לבסוף לא נשלמה כלל, שפיר הוי ברכתו לבטלה. וכן דברי רבינו שאני דאחר השאלה נמצא שנעקרה הפרשה למפרע ונמצא דלחנם בירך (עי' שדי חמד ח"ו מערכת ברכות סי' א' אות כט שהביא להקשות כן).

ביאור כמה מחברים אם נאמר דשאלה על ההפרשה הוי עקירה מכאן ולהבא למפרע

וכמה מהמחברים רצו לבאר דעת רבינו עפ"י דברי הרא"ש (נדרים פ"ו סי' ג') דמבאר דכל התרת חכם אינה התרה למפרע לעוקרו מתחילתו כאילו לא נאסר מעולם, שאילו היה כן, נמצא דנדרים הוי ליה דבר שאין לו מתירים, שהרי אי אפשר להתיר בו את האיסור, כי אם לברר דמעולם לא היה אסור. ומדאמר' דהוי דשיל"מ ש"מ ד"אין עוקרו אלא מכאן ולהבא, כלומר עיקר העיקור מכאן ולהבא, שהרי היה אסור עד עתה ואף על פי שעוקרו מעיקרו מכל מקום היה אסור עד היום".

והאחרונים הרחיבו בגדר הדברים בזה (עי' שער"י ש"ב פ"ט ועוד), דגם מאי דאמר' דהתרת החכם עוקרת את הנדר, היינו דעוקרת אותו למפרע רק לבנוגע למכאן ולהבא, אבל למפרע בזמן שעדיין לא נשאל לית לן בה. ומעתה אי נימא הכא שפיר יבוארו דברי רבינו דודאי אין ברכתו לבטלה, שהרי הועילה הפרשתו לזמן שטרם נשאל עליה, שהרי גם אחר העקירה לא נעקר למפרע מזמן ההוא.

אמנם בדברי רבינו מצאנו לכאן דברים סותרים לדבריו בתשובה זו, דבחינושי נדרים (כ') הביא שם גירסא בדברי הגמ' דמעילה בנדר גרע ממעילה בשבועה, והקשה על זה רבינו ממאי דאמר' התם (כ"ב) דנזקין טפי להתיר את הנדר מלהתיר את השבועה ונמצא דשבועה חמורה יותר. וביאר רבינו דמה שאין נזקין לשבועה אינו משום דחמור טפי, אלא משום דלכשנתיר לו את השבועה ימצא למפרע דנשבע בשם ה' לשוא, ונמצא שעבר על לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא. אבל לעולם נדרים גרע טפי. וחז"ל מדבריו, דע"י ההתרה נמצאת הזכרת ה' לשוא, והרי לן דהתרת הנדר עוקרתו משרשו, ויל"ע.

פלוגתת רבינו והרש"ש אם כשיחזור ויפריש פעם שניה חלה או תרומה, אם יצטרך לברך שוב

והנה בסיום דברי רבינו מבואר דכשיפריש שוב, יצטרך לברך שוב ברכת הפרשה. אמנם בשו"ת הלכות קטנות (ח"א סי' מח) מסיק דקרוב הדבר שלא יצטרך לחזור ולברך וברכה ראשונה סלקא אף להפרשה שניה. וכן האריך הרש"ש בנדרים (שם) שלא יצטרך לחזור ולברך על ההפרשה השניה, דכיון שחשב להפריש כדין כבר מקרי התחלת המצוה, ומכאן ואילך אין הפסיקו הפסק דהוי כמפסיק באמצע הסעודה, ושפיר עולה ברכה ראשונה על ההפרשה השניה. ולכן גם ודאי דאין בשאלה על הפרשה ראשונה משום ברכה לבטלה (וכן נראה דעת החזו"א אבה"ע"ז סי' סג אות כט לענין קידושי טעות, דכשחזר ומקדש א"צ לברך שוב, דשפיר פוטרת הברכה הראשונה קידושין אלו, ע"י שם בלשון הזהב).

מדור נושא פרסים: הגרלות מיוחדות בין המשיבים

להודות

חידות עיונים עיתונותיות ז"ע

ופדיון מבוך חדש תפדה בערך פסח חמשת שקלים בשקל הקדש: האם יכול האב לזכות בחמשה הסלעים בשביל הכהן ולקיים בכך את מצותו?

שו"ת חת"ס י"ד סי' רצב

בין המשיבים בחודש סיון, תתקיים הגרלה

פרס שני:

2 זוכים כ"א בסך
400 ש"ח

פרס ראשון:

1,000 ש"ח

תשובות ניתן להחזיר באופנים הבאים:

- בטלפון 1-605.615.70.10 שולח 4 (לאחר בחירת השפה)
 - במייל CH3131325@gmail.com
- יש לצייין, שם, כתובת, טלפון, ומקום לימודים.
- יש לשלוח כל תשובה בהודעה נפרדת.

בקרוב קדושיים

שבת ערך ו"ב ע"פ צדקיהו וצארי הדורות

תלמידיו יעב"ץ הלוי (ב')

מכל תנועה ותנועה היה מה ללמוד

כל מגמתו ה' להראות לתלמידיו, את המעשה אשר יעשו ואין יתנהגו כל ימיהם עפ"י התורה ודרך ארץ. ורצונו ה' שיראו וישגיחו על מעשיו והנהגותיו, וכאשר יראו ממנו כן יעשו גם הם, והיוצא ומכירו והשיגו על תהלוכי, ודיבורי, למד מכל תנועותיו דבר לאשוריו כי הכל ה' אצלו במשקל ובמשורה, ערוכה בכל ושמורה, אהוב וגדול ה' אצלו השימוש יותר מהלמוד, ולזה ה' רצונו הטהור שאל ימנע התלמיד א"ע מבית המדרש אפילו בשיעורי ארעי אשר למד אחר תפילת שחרית ובין הערבים, כי מוצאם מצא חיים, ורק בהם מצא רבינו מקום להרחיב הדיבור ללמד התלמידים הדרך אשר ילכו בה והמעשה אשר יעשו.

בהקדמה לספרו המדור דור

כל איש נגוע ומוכה לב בבואו אליו

ולא לתלמידיו לבד העלה ארוכה לרפאות שבר לבנם כי אם כל איש נגוע ומוכה לב בבואו אליו ושפך את רוחו לפניו מצא תרופה למכאוביו וברצותו דרכי איש השלים לו גם את אויביו.

סתר תורה היו גלויים לפניו באין דומה לו

גם אחר האירה הארץ מכבודו ומלאה פני תבל מזיו הוודו והאיש משה גדול מאוד, בכל זאת אפס קצהו ידיעו וכולו לא ראו עוד, כי לא יאומן כי יסופר מגדול צדקתו תומתו וישרתו ועל גביהן תורתו וחכמתו, סתר תורתו הקדושה ה' גלויים לפניו באין דומה לו ומעולם לא נשמע ממנו שהזכיר אף ספר אחד מספרי הקבלה, אך כאשר שמעו מכתבית הקמיעות אשר נכתבו ונתנו בזמנו אמר כמצחק בעינינו שקטני תלמידי רבו מוהר"ן אדלער זצ"ל אשר התאבקו תחת שולחן רבו ה' גדולים בחכמה זו יותר מגדולי זמננו אשר מתפארים בעינינו.

שם

תולדותיו

פרקי חייו של רבינו זינג"א

ברבנות דרעזניץ (ו)

מדרך הזה, ופנה פנים להעמיק עמוק עמוק בעמקי ההלכה. מה מאד השתומם והתפלא מר אבי הרב הגאון החר"ץ [הג"מ רבי איצק לנדסברג תלמיד רבינו] נ"י בראותו את המראה הגדולה 'בחלוקי דרבנן' והשליך מבט עיניו על כמה וכמה קונטרסים, ותוכם היה רצוף תילין תילין חריפות לתלפיות מחרוץ על פיפיות הפלא ופלא, דבריו כגחלי אש, וכדודי החידוד מדלותיהם התמלטו, ביתר שאת ויתר עז מחריפי זמנו. התנשא עצמו כגבור מתרונן ואיש חיל אשר חיציו שנונים ומרוטים, אבל ירד מאהבת תורה, משיאו הרם, להפיץ אורה..."

התשובות להלכה שהתחיל לכתוב בדרעזניץ

בימי שבתו בדרעזניץ אף התחיל לכתוב את תשובותיו להלכה, וכדברי החוט המשולש (עמ' מג) שבעיר דרעזניץ "התחיל להשיב לשואלים בדבר הלכה כנראה מספרו חתם סופר". ואף שמרבית התשובות שבחלק שביעי וכן בקונטרס הויכוח המה מן השנים תקמ"ו - תקמ"ח, בהיותו בפרוסטיץ, אך אותם תשובות אינן בעניני הלכה. אלא משא ומתן בסוגיות הש"ס לפלפולא.

התשובה הראשונה שבידינו בדבר הלכה היא מיום כב סיון תקנ"ו, והיא בשו"ת אבן העזר ח"ב סי' קס"ד. והוא ככל הנראה להגאון רבי חיים אפענהיים זצ"ל ראש הישיבה בדרעזניץ במשך כ"ה שנה מזמן שעזב מרן את העיר עד פטירתו במוצאי יוה"כ"פ שנת תקפ"ג ובשנתו האחרונה שימש אף כאב"ד דרעזניץ. [ובנוסף תשובות נוספות שכתב בדרעזניץ: שו"ת חת"ס, יו"ד, סי' מ"ו; אה"ע ח"ב, סי' קס"ד; חור"מ, סי' נ"ט, ס"א, קנ"ט; ח"ו, סי' ק"ג; ח"ז, סי' מ"ב; קובץ תשובות, ירושלים תשל"ג, סי' ל"א].

ואולי עד שנתמנה לכהן ברב בפועל, בדרעזניץ שנת תקנ"ד, לא אבה להורות הלכה, וכמו שכתב בטרם כן (שו"ת ח"ז קונטרס הויכוח סי' נג): "...ומה גם להורות הלכה בפני רבתי המובהקים ה"ה החסיד שבכהונה אמ"ו מרן" כ"ץ נ"י ואחיו הלוי המאה"ג אב"ד דק"ק פפ"ד נ"י..."

תשובותיו שכתב בדרעזניץ כמותם כתשובות שבימי זקנותו

על כתיבת התשובות עוד בתקופה זו של שנות צעירותו מספר הג"ר שלמה סופר ז"ל (בהסכמתו לח"ח"ס עמ"ס פסחים):

"העיד לפני ת"ח א' נאמן שהיה במסיבת שני גאונים מפורסמים, האחד תלמיד נאמן וחביב לקדוש זקניו ז"ל ה"ה הגאון מהר"מ שי"ץ זצ"ל, והשני הגאון מה"ו שמואל שמעלקא אב"ד סעליש בע"ס צרור החיים, וכאשר האחרון הפליג מאוד בשבחו של קדוש זקניו זצ"ל באמרו שהיה יחיד בגדולת תורתו חכמתו וחסידיהו שהיה איש מופת כבעל שם זצ"ל ענה הגאון מהר"מ שיק ז"ל ואמר: מה שהוא ביותר לפלא בעיני על רבינו הגדול שאין אני רואה חילוק בין התשובות שכתב בילדותו בדרעזניץ לאלו שכתב בפרעשבורג כי תורת אמת היתה בפיהו בילדותו כמו בזקנותו".

העתקת ישיבתו מפרוסטיץ לדרעזניץ

כשעבר רבינו מפרוסטיץ לדרעזניץ, הלכו יחד עמו תלמידים שלמדו הימנו בפרוסטיץ, ובבואו לדרעזניץ העמיד את ישיבתו הקדושה, "והרביץ שם תורה וטהרה. ותיוכון ישיבתו בקודש צדק ושולם בכל שערי, תלמידים הרבה העמיד שם וישב שם קרוב כו' שנים כולם שווים לטובה..." (חוט המשולש עמ' מג).

וכפי שכותב בשנת תקנ"ז במכתב חבר ל'תלמידי הבח' המופלא כ' משה צבי הירש בן הר"ר שמחה מק"ק ווערבוק, 'אשר שמש ביישיבתינו כמו ששה שנים' (לקוטי שו"ת חת"ס, חלק המכתבים, סי' א). ונמצא ששימש את רבינו כבר בפרוסטיץ ועבר עמו לדרעזניץ. וכך מזכיר את תלמידיו בדרעזניץ בדרוש הספד על 'הרב המפורסם מהור"ר יוסף ב"ר אשר ווערבוק', שנפטר בשנת תקנ"ח, הוא מציין ש'העמיד תלמידים הרבה, מהם שמשו לפני, ורבים פה בבה"כ מתלמידיו' (דרושים ואגדות חת"ס עמ' רלט).

שפע ברכת ה' עליו בשבתו בדרעזניץ

שנות ישיבת רבינו בדרעזניץ היו שנים שלווה. כשק"ק דרעזניץ מספקים לרבינו די סיפוקו בהרחבה גדולה. ואף את צרכי תלמידיו בהרחבה. בתשובותיו (יו"ד סי' רמד) מעיד על חשיבות אנשי ק"ק דרעזניץ: "כי אנשי קהלה נאה כמות שהיא ידוע לי כי כל אנשיה יראים ושלמים מחבבים התורה ולומדיה..."

אף שנים לאחר שעזב את העיר זכר רבינו לטובה את ההרחבה שהיה לו בדרעזניץ. ואף חישב לחזור אל כסא הרבנות שם אחר ששימש במאטרסדארף, וכפי המסופר בחוט המשולש [ויובא בעד"ה בפרק מאטרסדארף], ומסיים שם (עמ' מט):

"והנה קורא נכבד אל תתמה על החפץ אשר חפץ זקניו זצ"ל להזריח שמשו שנית בק"ק דרעזניץ, כי דכריא שסיפרי לי אבא [בעל הכתב סופר] זצ"ל כי בהשתעשע פעם עם אביו זצ"ל מענין דאגה ובטחון בהשי"ת, והזכיר מה שכתב השל"ה הקדוש על הדאגה בדרך צחות אשר זה לשונו: "העבר אין, והעתיד עדיין, וההוא כהרץ עין, אם כן דאגה מנין", ואמר לו זקניו זצ"ל תאמין לי בני חביבי מעולם לא היתה לי ברכת שפע כ"כ כמו בדרעזניץ. ולא היה לי חסרון פרנסה כמו במאטרסדארף, ופרעשבורג הוא בינוני. והוצאתי פה פ"ב המה כעשרת אלפים זהובים לשנה, והפליג מהשפע אשר הי' לו בדרעזניץ והחזיק שמה ישיבה בהרחבה וגם על הוצאות ביתו הי' לו די והותר".

בימי חורפו בדרעזניץ אהב מאד דרך החריפות והחידוד

על שינוי בדרך לימודו מימי שבתו בדרעזניץ לשנות כיהונו בפרעשבורג מספר הגרי"ל לנדסברג (זכרונות ומסורות עמ' 127):

"בימי חרפו בהיותו אבדק"ק דרעזניץ. אהב מאד דרך החדוד והחריפות 'בחלוקי דרבנן' עקר הדים התולים בשערה וטחנן בסברה, משיב מלחמה שערה, אבל בימים הבאים סר

עניינה דיומא

שביי אור עיני רבינו בחיפה זו

השריפה הנוראה במאטרסדורף

בשנת תקס"ב, לאחר ארבע שנים בהם כיהן רבינו כרב ק"ק מאטרסדורף, החליט רבינו למצוא רבנות בעיר אחרת, בעיקר מחמת הלחץ והדחק שאפפוהו במאטרסדורף ומענו ממנו הרצת התורה בישיבתו כאוות נפשו, מלבד זאת רצה רבינו לעזוב את מאטרסדורף בשנה זו גם בשל מחלוקת שפרצה בין שתי משפחות גדולות על מבשלת שיכר ומפעל תבלינים, מחלוקת שפשטה בין יהודי העיר. באדר א' שנת תקס"ב, שלחה קהילת ניישטאט כתב רבנות לרבינו, בצירוף הבטחה לכלכל את ישיבתו, שמנתה אז למעלה מ-300 בחורים, ביד רחבה. ה'חתם סופר' השיב להם בכתב כי הוא נעתר לבקשתם. ואמנם בשבת קודש פרשת צו, ט"ז אדר ב', נשא דרשת פרידה במאטרסדורף, לקראת עזיבתו את העיר בשבוע הבא.

אך מן השמים עכבוהו. ביום שני שלאחר מכן, י"ח אדר שני, בפרשת שמיי, הפרשה בה נאמר "ותצא אש מלפני ה'", פרצה שריפה נוראה באחד הבתים במאטרסדורף. האש התפשטה במהירות, ולמרבית הצער, כילתה את רוב הבתים ברחוב היהודים [במאמרו של רבי משה שרייבר בנו של הכתב סופר (הובא בזכרונות ומסורות על החתם סופר עמ' ס"א) מעיד שהשריפה פרצה באותה מבשלת שכר אשר על זכות חכירתה פרצה המחלוקת בין המשפחות כמוזכר לעיל].

ביתא

רשת שיעורי תורה
בתורת רבינו החתם סופר זי"ע

מיט גרויס פרייד זענען מיר מודיע איבער א נייע פראגראם:

אויפצושטעלן א נעץ פון שיעורי תורה
געבייט אויף די הייליגע תורות
פון רבינו החתם סופר זי"ע

דעטאלן פונעם פראגראם:

- א.** מיר שיעורים וואס זענען געווען אין אויפגעשטעלט א וועגלעכע שיעור אין די תורה פון פרשת ויקרא וכו' (אונטער א שטח פון דעם חתם סופר זי"ע)
- ב.** א ספעציעלע געלעגנהייט פאר די שטחפון שיעור: א גורל נסיעה קיין פרעשבורג
- ג.** נאך א פארשטייט צום ציין קדוש אין פרעשבורג.
- ד.** נאך א פארשטייט צום ציין קדוש אין פרעשבורג.
- ה.** נאך א פארשטייט צום ציין קדוש אין פרעשבורג.

זיך איינצושרייבן:

• דורך איינעל: 8@chasamsofer.info

• דורך טעלעפאן לוי: 1-605.615.70.10 שוועה 5

הליכות והנהגות

עדברי וינצ'נז רבינו ז"ע

"ועשו להם ציצת על פני בגדיהם לדרתם"
עניני ומנהגי מצות ציצית (א)

הכנת הפתילים • קשירתו ושיעור הציצית • מנהגים ודגמים
שונים • ברכת הציצית והטלית • סגולתה ומעלתה

פתילי הציצית ועשייתם

שירת החוטים כפול שמונה

המנהג לשזור את חוטי הציצית משום נוי (הגה"ה חת"ס לשו"ע או"ח סי' י"א ס"ב, ע"ש דאף שמצדיק דעת הרמב"ם פ"א מציצית ה"י שאין השזירה מעכבת, ודחה דעת הראב"ד ועוד ראשונים שסברו שלמדו מגזירה שזו שהשזירה מעכבת, שאין זו גזירה של גמורה, מ"מ מסיק רבינו שהמנהג בכל ישראל לעשותו שזורים משום נוי, ונהג לשזור כפול שמונה חוטים (שו"ת חת"ס או"ח ריש סי' ו', שמעיד שיש לו בביתו הרבה ציצית 'כפול שמונה', ע"ש. ומקור המנהג לשזור כפול שמונה, ראה בארצות החיים להמלבי"ם, שנדפס עם הסכמת רבינו החת"ס, סי' י"א ס"ב, והובא בביתור הכלה סי' י"א ד"ה וצריכין שזירה, וכ"כ בקיצור ש"ה עניני ציצית).

ניפוץ לשמה

רבינו נהג בביתו שהיו הציצית מנופצים לשמה (ראה בשו"ת חת"ס או"ח סי' ו' ד"ה טעמתי, וע"ש לשונו בריש התשובה "זה לי איזה שבועות היה כאן איש א' מק"ק יערסלב, ובידו ציצית שזורים פים מאוד, והעיד לי שהמה מנופצים לשמה, ואני"ג שיש לי בתוך ביתי הרבה כפול שמונה ומנופצים לשמה העשויים פה ע"פ כשרים, מ"מ לקחתי ממנו להיותם יותר פים", ובהמשך דברי רבינו שם כתב בתוה"ד: "אפילו בשאר חומרות כגון ניפוץ לשמה, אעפ"י שרוב העולם אינם חוששים לה, מהימן למימר ולהעיד עליה על שלו למאן דחייש ליה". ובמנהג זה ראה רמ"א סי' י"א ס"א, ובגהות רעק"א שם).

קשירת הציצית ושיעורו

נקב אחד לתלית הציצית

יש אומרים כי מנהגו של החתם סופר היה לתלות את חוטי הציצית בטלית קטן שלו בנקב אחד בלבד (במש"ב סי' י"א סק"ט מביא שהמנהג בארץ הגר ובאשכנז היה לעשות רק נקב אחד, ונכדו בעל האמרי סופר העיד שכן נהג גם רבינו החת"ס עצמו בנקב אחד, כמש"כ בספר במחיצת זקני עמוד רס"ז, ואף שרבינו בהגה"ה על שו"ע סי' י"א סעי' ט' יישב וביאר דעת העיסור שיש לעשות ב' נקבים, כתבו באוצרות הסופר קובץ כ"ט עמ' ר"ג שכנראה דברי החת"ס שם הם רק אליבא דהילכתא ליישב הקושיא על בעל העיסור, אך מ"מ איהו גופיה נהג כהמ"א בנקב אחד, וכמו שנהגו במדינות הגר ואשכנז).

אולם במקומות אחרים מצינו שרבינו נטה לדעת הסוברים לתלות בב' נקבים (ראה הגהות על שו"ע שם, וגם בשו"ת חת"ס או"ח סי' א', האריך עוד ליישב מנהג ותיקין ואנשי מעשה כצנחן בקניון בב' נקבים), וכן מצינו לתלמידיו ותלמידיו תלמידיו שנהגו בב' נקבים (בקובץ 'היכלות' חודש אדר תשפ"ו הובא מכת"ר רבי יהודה גרינוולד אב"ד וא"א, שהיה תלמיד השבט סופר, מח"ס יבא חיים, ובו מבקש מכולל אונגריין בירושלים שישלחו לו "טלית קטן עם ציצית, ואני אשלם אותו פה, כי מנהגינו, ע"י שו"ע, בב' נקבים". כן במנהגי מהר"י דושינסקיא, שהיה אף הוא מתלמידי השבט סופר, ללבוש בב' נקבים, כמובא בדבר ההתאחדות ח"ד עמ' 5).

שיעור אורך פתילי הציצית

שיעור אורך חוטי הציצית צריך להיות י"ב אגודליו, שהוא כ-32.4 סנטימטרים, וזאת ע"פ 'קנה המדה' המדויק שעשה החתם סופר בעצמו מנחושת. על פי קנה מידה זה, שיעור אגודל הוא 2.7 ס"מ, ומכאן שיי"ב אגודליו הם 32.4 ס"מ (שו"ת חת"ס או"ח סימן קכ"ז, וליקוטי הערות שם. ומה שכתבנו שהיה קנה מידה מנחושת, יש לציין כי בשו"ת מהר"ם שיק יו"ד סי' קצ"ח הזכיר קנה מידה נוסף העשוי מעצם דג מרור החת"ס, עוד על קנה מידה זה ראה בגליון 'היכל החתם סופר' גיליון נ"א במדור ואתפלפל כדת, עוד באורך בשיעור המידה לדעת החת"ס, ראה ב'היכלות' חודש אדר עמוד סא-סב).

רוחב כתפי הטלית קטן

כתב המגן אברהם (ריש סימן ט"ז) בשם המהר"ל (שו"ת החדשות סי' ד'), שיש לעשות את הכתפיים של הטלית קטן רחבים, "דלא לית אוריע דהאי גיסא ודהאי גיסא ויבטל ליה". אולם, בשאלת יעב"ץ (ח"א סי' כ') פליג על דבריו, וס"ל דא"צ שיהיו הכתפיים רחבים, ומדברי רבינו החתם סופר מבואר דנקט להלכה כדעת היעב"ץ (בהגהות השו"ע שם ציין לדברי היעב"ץ, והביא דעתו. ובימותו בשו"ת חת"ס אהע"ז ח"ב פ"ז כתב להדיא על דעת היעב"ץ "ולכאורה נראים דבריו נכונים", ע"ש).

היכל המעשה

עבודתו וסיפורי הד' עקדושת רבינו ז"ע

צדיקים יראו, וישמחו...

ולהביט על פני קדשו של החתם סופר, אך כאן אירע דבר פלא. פניו של החתם סופר החלו להאיר באור גדול ועצום כאור החמה ברקיע, האור היה עצום ובוהק עד שלא היה אפשרות להסתכל על פני הקודש, קרני האור היו זוהרים ודוקרים כחרב העשוי זהב נוצץ. ממש כמו שהיה אצל משה רבינו 'נִיחָא אֶהָרָן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִשְׁה הַנֶּהָר כִּרְן עוֹר פָּנָיו וַיֵּיכְאוּ מִגִּשְׁתִּי אֱלֹהֵינוּ...'

נוכח האור המבהיק הזה עצם שמעון את עיניו כמו שנוכח בהבטה על השמש, אך החתם סופר האיר אליו פנים שוחקות וביקש ממנו: אנה, הבט נא עלי!

ניסה שוב שמעון להסתכל על הפנים המאירות באור יקר, כאשר החתם סופר מעוררו בנימת שחוק ועידוד: נו, כבר ראתי אותי? מה אתה חושש להביט עלי?

כך חזר הדבר על עצמו כמה וכמה פעמים, עד שהצליח שמעון להביט על האור הגדול.

המש"ך החתם סופר לדובב אותו, כשהוא מוריד עצמו מן ההר אל העם, לשמח את רוחו הנכאה והנדכאה של שמעון, וביקש ממנו: וכעת אני מבקש ממך, שתעלה בת שחוק על פני! אני אחיך בבת שחוק, ואתה תצחק כנגדי!

כאן התרחש המהפך לטובה, כל ארשת העצב והדכדוך נעלמה מפניו של שמעון, שהרגיש כיצד כולו מתמלא שוב שמחה וצחלה, והוא החל לשחוק שחוק ארוך כאיש שמח וטוב לב.

הם המשיכו לשוחח ביניהם בדברי תורה המשמחים לב האדם, ולסיום כאשר ראה החתם סופר כי רוח השמחה והששון חזרה לנשוב בקרבו של שמעון, אמר לו הוראה אישית ופרטית הנוגעת רק עבורו: מהיום והלאה אל תלמד בספר ראשית חכמה, אין זה מתאים עבורך!

שמעון עזב את הבית כאיש אחר, וחידיש את ימיו כקדם כבחור שמח וצחלה, המשמח אלוים ואנשים, ושמחה של מצוה וקדושה מלים אותו תדיר, ואת שמחתו לא שמר לעצמו אלא היה מרעיף טללי שמחה ותחיה גם על הרבה עגומי נפש שהיו זקוקים למילה טובה ומעודדת.

כשסיים רבי שלמה אלכסנדר לסיים את הסיפור כפי ששמעו מפי אביו הגה"ק בעל מכתב סופר, הוסיף ואמר לגיסו, רבי עקיבא קורניצר:

מאז שמעתי את הסיפור מפי אבי מורי, בעל מכתב סופר, ניסיתי לגלות מי היה אותו בחור אשר עמו אירע מעשה זה, אך כל ניסיון לעלות על הסוד ולגלות את שם הבחור, לא צלח.

הפטיר לעומתו רבי עקיבא:

למה לא תדע מי הוא הבחור? הגע בעצמך! וכי מהיכן ידע אביך, הוא חותני הגדול, לספר ולתאר בפרטי פרטים עד כמה הצטער הבחור הזה כאשר הביט על פניו המאירים של החתם סופר כאדם הניצב נגד קרני השמש? אין זאת אלא שהוא עצמו בעל המעשה, והסיפור הזה אירע אצלו. הבחור הזה היה לא אחר מאשר אביך, חותני, הגאון הקדוש רבי שמעון סופר ז"ע, בנו של מרנא החתם סופר ז"ע, הוא אשר זכה לראות מראות אלקים בהארת פניו של אביו הקדוש---

(מקור: הובא בהקדמה לספר 'מכתב סופר' [באר מרים, עמוד 1])

מפי הגאון רבי שלמה אלכסנדר סופר זצ"ל)

צורת קודשו של המכתב סופר
מתוך ספר פליטת בית סופריים

מה טוב ומה נעים שְׁכַת גִּיסִים גם יחד. כצוף דבש אמרי נועם היתה אותה שיחת חולין של תלמידי חכמים הצריכה לימוד, כאשר התוועדו יחדיו שני הגיסים לבית משפחת סופר: הגאון רבי שלמה אלכסנדר סופר זצ"ל [בנו של הגה"ק רבי שמעון סופר זצ"ל, אבדק"ק קראקא, בעל המכתב סופר] וגיסו, מורו ורבו, הגאון רבי עקיבא קורניצר זצ"ל, חתנו של המכתב סופר [אשר לימים מילא את מקום חותנו בהנהגת העיר קראקא].

פתח רבי שלמה אלכסנדר סופר, ואמר לגיסו רבי עקיבא:

שמע נא ואספר לך מעשה נפלא אשר שמעתי מפי של אדוני אבי מורי, בעל 'מכתב סופר', ממנו נוכל ללמוד על גודל ההשפעה הנוראה והמהפך שהתחולל בנפש האדם, רק מההבטה וההסתכלות על קרני אור פני קדשו של זקננו עטרת ראשנו מרנא החתם סופר ז"ע.

נהרה של שמחה היתה פשוטה באורח תדיר על הבחור העילוי, שמעון, מבחיני ישיבתו של החתם סופר בפרשבורג. חכמת אדם האירה את פניו, וחיוך של שמחה ואושר עיטר תמיד את פניו העדינים. הוא השרה סביבו בכל עת אווירה של

שמחה והתרוממות, שהשפיעה על כל אוהביו ומכיריו שנהנו תמיד להימצא במחיצתו.

ניכר היה עליו שאין זו שמחה מזויפת ומעושה, ואין אלו סתם חיוכים מן השפה ולחוץ, אלא חדות ה' היא מעוזה, והשמחה המוקפת אותו היא ביטוי לשמחה הרוחנית והפנימית הגועשת בקרבו ועולה על גדות לבו בשמחת התורה ושמחה בעבודת ה', כאשר מתקיים בו 'פקודי ה' ישרים משמחי לב, מצות ה' ברה מאיזת עיניי'.

אלא שביום מן הימים החלו חבריו לגלות כי פניו של שמעון לבשו צורה חדשה, אפרורית וקדורנית.

את מקומם של השמחה והצחלה הפסדו כעת ארשת פנים רצינית עד לאימה. הוא החל לנתק קשר עם חבריו והסתגר עם עצמו. פניו היו נפולות, עיניו היו כבדות ומרבה היה לפרוץ בבכי באמצע היום, ואחר כך ממשיך להסתגר בתוך עצמו, כולו אומר צער תהומי.

חבריו הקרובים הבחינו כי לאחורונה הוא מרבה לעסוק בספר המוסר 'ראשית חכמה', בו מופיעים דברי מוסר קשים כגידין ונוקבים עד תהומות הלב, והם קישרו את העובדה הזאת עם השמחה שנאבדה ממנו. נראה שמרוב אש להבט שהלכת של יראת שמים אשר יוקדת מאז בקרבו, וגודל יראת חטאו הבווערת בעצמותיו מילדותו, לקח אל לבו באופן עמוק את כל התוכחות והעונשים המוזכרים ב'ראשית חכמה', והיא שגרמה לנר השמחה שלו לדעוך ולכבות.

אם סברו שמדובר בקושי בן יום אחד או יומיים, שיחלפו ויעבור, הצטערו כל מכיריו של שמעון לראות שהעצבות ממשיכה ללוות אותו יום אחר יום, שבוע אחר שבוע, מבטלי יכולת להיחלץ ולחזור אל דרך המלך, דרך השמחה בעבודת ה'.

כל המהפך שעבר על שמעון דנו, לא נעלם כמובן מעיניו הפקוחות של מרנא החתם סופר, שידע את כל אשר נעשה עם תלמידו ישיבתו, והוא הזמין את שמעון להיכנס לחזרו ביחידות ולשוחח עמו.

התיישב שמעון על כסא, הוא ניסה להרים ראשו

לציון קדשו של מרן
החתם סופר ז"ע בפרשבורג

בטלפון לני: 1-605.615.70.10

דוך האימייל: k6056157010@gmail.com

הקויעלן ינחונו על מקום מנוחת קדשו מידי שבוע

אפשרות לשליחת
קויעלן

היכל החתם סופר

המפעל העולמי להפצת והנחלת מורשת החתם סופר

לחצטרפות לקבלת הגיליון באימייל:
chasamsofer3@gmail.com

